

JulkICT

Anne Kauhanen-Simanainen

05.03.2013

Julkisen hallinnon tietovarantojen avaamisen periaatteet

Tavoite ja hyödyt

Kaikki merkittävät julkishallinnon hallinnoimat julkiset tiedot ovat vuoteen 2020 mennessä saatavilla koneluettavassa muodossa, maksutta ja selkein käyttöehdoin ottaen huomioon tietosuoja, yksityisyyden suoja ja muut lainsäädäntöön perustuvat rajoitukset. Tietovarantojen avaamisessa tähdätään suunnitelmalliseen, hallittuun etenemiseen. Tietovarantojen avaamisen hyötyjä tavoitellaan kolmesta näkökulmasta:

1. Kansantaloudelliset hyödyt: Avoin data on palvelujen raaka-ainetta. Tietovarantojen avaaminen lisää tuotekehityksen ja uuden liiketoiminnan mahdollisuuksia ja sitä kautta uusia työpaikkoja, innovatiivisia palveluja ja verotuloja.
2. Yhteiskunnan läpinäkyvyys ja demokratia: Avoin data lisää viranomaistoiminnan läpinäkyvyyttä ja lisää kansalaisvaikuttamisen ja tiedonsaannin uusia mahdollisuuksia. Tietoja voidaan tarkistaa suoraan viranomaisten aineistoista. Tietoja yhdistämällä ja havainnollistamalla voidaan parantaa asioiden ymmärrettävyyttä ja muodostaa uutta tietoa.
3. Hallinnon sisäinen tehokkuus: Hallinnon sisäistä tehokkuutta, tuottavuutta ja vaikuttavuutta parannetaan tekemällä tietovarannot näkyviksi. Se antaa mahdollisuuksia vähentää päällekkäisyyksiä ja parantaa datan laatua käyttäjäpalautteen pohjalta. Julkisen hallinnon sisäinen laskutus tietojen välityksestä poistuu, mikä lisää hallinnon tehokkuutta ja tuo kustannussäästöjä.

Avoimen tiedon ohjelma ja dataportaali

Valtiovarainministeriön Julkisen hallinnon ICT-toiminto käynnistää avoimen tiedon ohjelman, jolla koordinoidaan, toteutetaan ja vauhditetaan julkisen hallinnon tiedon avaamiseen ja parempaan saatavuuteen tähtäviä toimenpiteitä. Osana ohjelmaa toteutetaan vuoden 2013 kuluessa kansallinen dataportaali, josta löytyvät tiedot julkisen hallinnon tietovarannoista. Tietovarantojen avaamisen vaikutuksia seurataan ja sitä varten laaditaan arviointimalli.

Tietovarantojen avaamisen periaatteet

Kansalainen omistaa omat tietonsa

Niiden tietovarantojen osalta, jotka sisältävät henkilötietoa, noudatetaan periaatetta, jonka mukaan kansalainen omistaa omat tietonsa ja päättää niiden käytöstä. Kansa-

laisen tulee voida päättää ja sähköisesti hallinnoida, mitä häntä koskevia tietoja voidaan julkaista ja välittää viranomaisten välillä.

Yhtenäiset käytännöt

Osana valtiovarainministeriön avoimen tiedon ohjelmaa suunnitellaan tietovarantojen avaamisen yhtenäiset periaatteet ja käytännöt, jotta tiedon avaamiselle voidaan saavuttaa paras vaikuttavuus ja taata julkisen hallinnon tietojärjestelmien yhteentoimivuuden tehostuminen.

Tietovarannot kartoitetaan osana tietoarkkitehtuurityötä. Rajapinnat ja rajapintapalvelut määritellään, toteutetaan ja julkaistaan valtionhallinnon ja julkisen hallinnon arkkitehtuuri- ja teknologialinjausten mukaisesti. Tietovarannot julkaistaan yhtenäisin käyttöehdoin. Tätä varten laaditaan JHS-suosituksena julkisen sektorin tietovarantojen avaamiseen sovellettavat yhtenäiset lisensiointiehdot. Tietoaineistot kuvaillaan metatiedoin. Kuvailussa käytetään yhteentoimivuuden mahdollistavia metatietomäärittelyksiä ja sanastoja. Tietoavatuista tietovarannoista ilmoitetaan data.suomi.fi -luetteloon. Valtiovarainministeriö toteuttaa vuoden 2013 aikana kansallisen dataportaalin, johon metatiedot jatkossa ilmoitetaan.

Tietovarantojen avaamisessa otetaan huomioon tietoturvallisuus ja varautuminen laatimalla tarvittavat riskianalyysit. Johtamiskäytännöissä ja niiden kehittämisessä otetaan huomioon, että tietovarantojen avaaminen ja käyttöön saaminen merkitsee muutoksia toiminta- ja tietokulttuuriin ja on osa avoimen hallinnon kehittämistä.

Hinnoittelua koskevat periaatteet

Julkisen hallinnon viranomaisten välisestä tiedon sähköisestä vakiomuotoisesta luovutuksesta viranomaistarkoituksiin ei peritä maksuja. Tietojen luovutuksessa otetaan huomioon luovutus- ja muut rajoitukset. Julkisen hallinnon viranomaisten sähköisessä muodossa olevat tiedot ovat mahdollisimman laajasti kansalaisten, yritysten, tutkimuksen, koulutuksen ja koko yhteiskunnan saatavilla tietoja koskevat luovutus- ja muut rajoitukset huomioon ottaen. Tiedot luovutetaan ensisijaisesti maksutta tai irrotuskustannuksilla. Tietoluovutuksesta veloitetaan enintään PSI-direktiivin mukaisesti.

Ministeriöt laativat tietovarantojen avaamista koskevan suunnitelman ja taloudellisten vaikutusten arvioinnin kehys- ja talousarvion yhteydessä. Taloudellisten vaikutusten arvioinnissa kiinnitetään huomiota mm. vaikutuksiin viranomaisten maksutulojen väheneemiseen, investointitarpeisiin ja maksumuutoksella saavutettaviin yhteiskunnallisiin ja taloudellisiin hyötyihin.

Tietovarantoja avataan mahdollisimman monipuolisesti

Tietovarantoja avataan vaiheittain mahdollisimman laajasti ja monipuolisesti eri hallinnonaloilla sitä mukaa, kun virastojen suunnitelmat ja valmiudet ovat kunnossa. Priorisoinnissa voidaan kiinnittää huomiota arvioituihin taloudellisiin, yhteiskunnallisiin tai hallinnon tehokkuushyötyihin tai tiedon käytön tai käyttäjäkunnan laajuuteen. Yksittäisten tietosisältöjen kysyntä ei kuitenkaan ole ennakoitavissa, ja suurimmat taloudelliset ja yhteiskunnalliset hyödyt ja vaikutukset saadaan eri tietovarantojen yhdistämisestä.